

Став странајасса пролетаријас, дувтчбј!

Калховник

Лезоны ВКП(б) Сыктывдинса Райком да Райсполком
17—18 (318—319) || Февраль 21-дд лун 1938 во. || Донныс 20 вр.

Міјан Краснөј Арміјалөн выныс, јортјас, су-
лалө сыын, мыј сіјө аслас чужан первојја лун-
саһыс-жө воспітывајтчысө интернаціоналізм
духын, мукөд народјас дінө уваженіје духын,
став странајасса рабочөјјас дінө радејтөм да
уваженіје духын, странајас костын мір сохра-
нитөм да вынсөдан духын.

I. СТАЛЫН

„РСФСР-са Верховнөј Сөветө бөрјысөмјас жылыс положеніје“ вынсөдөм жылыс

XVI созыва Всероссийскөј Централнөј Исполннтельнөј Комитет IV-дд Сессіјалөн шуөм

Всероссийскөј Централнөј Исполннтельнөј Комитет шуө:

Вынсөдны „Россіјскөј Сөветскөј Федеративнөј Социалистическөј Республикаса Верховнөј Сөветө бөрјысөмјас жылыс положеніје“

Всероссийскөј Централнөј Исполннтельнөј Комитетса председател М. КАЛЫН.

Всероссийскөј Централнөј Исполннтельнөј Комитетса секретар пыддi ВЦИК президиумса шлен А. АРТУХИНА.

Москва, Кремль
1938 во февраль 16 лун.

РСФСР-са Верховнөј Сөветө бөрјысөмјас жылыс положеніје

I-ој глава

Бөрјысан сістема

1-ој статта. РСФСР-са Конституція 138-дд статта подув вылын РСФСР-са Верховнөј Сөветө депутатјасөс бөрјөмјас нудсөдны бөрјысысјасөн всеобщщөј, равнөј да вескыд бөрјысан права подув вылын гусөн гөлдөсүтөмдн.

2-дд статта. РСФСР-са Конституція 139-дд статта подув вылын депутатјасөс бөрјөмјас всеобщщөјбс: РСФСР-са став граждана-лөн, кодјаслы тыріс 18 ардс, најө расбөвөј да националнөј принадлежност вылө, вероісповеданіје, образовательнөј ценз, оседлост, социалнөј проісхожденіје, имущественнөј положеніје да воҗа фејателност вылө візөдтөг ем право участвүтны депутатјасөс бөрјөмјасын да лоны бөрјөмјасөн РСФСР-са Верховнөј Сөветө, јөјјас кыңзі да јөз кыңзі, кодјасөс сүфитөма сүдбн бөрјысан правојасыс лішітөмдн.

3-дд статта. РСФСР-са Конституція 140-дд статта подув вылын депутатјасөс бөрјөмјас равнөјбс: быд гражданилөн ем өтi гөлдөс; став гражданаыс бөрјысөмын участвүтөны өткод основаніјејас вылын.

4-дд статта. РСФСР-са Конституція 141-дд статта подув вылын нывбабајас пөлзүтчөны бөрјысан да бөрјөмабн лоан правобн мужчінајаскөд өткода.

5-дд статта. РСФСР-са Конституція 142-дд статта подув вылын граждана, кодјас состоітөны Краснөј Арміја рајјасын, пөлзүтчөны бөрјысан да бөрјөмабн лоан правобн став гражданакөд өткода.

6-дд статта. РСФСР-са Конституція 146-дд статта подув вылын бөрјысөмјас дырји кандидатјас выставлајтчөны бөрјысан округјас сертi.

татјаслөн Сөвет, код улын сіјө овліс, сетө сылы Централнөј избирательнөј комиссіјабн лөсөдөм форма сертi „гөлдөсүтан право вылө удостовереніје“ да пасјө бөрјысысјаслөн списокө—„муніс“; оланін выл местаын—пыр лібө временнө оланін местаын—бөрјысыс пыртө бөрјысысјаслөн списокө личнөј удостовереніје петкөдлөм бөртi, а сіҗ-жө „гөлдөсүтан право вылө удостовереніје“ петкөдлөм бөртi.

17-дд статта. Бөрјысысјас списокын неправојыс жылыс (списокјасө сүјтөм, списокјасыс ісклучитөм, ов, нiм, віч зүгөм, списокјасө бөрјысан правојасыс лішітөм јөзөс неправојыс сүјөм) шыдөчөмјас етөсөны ужалыс јөз депутатјаслөн Сөветө, кодi јөзөдiс списокөс.

18-дд статта. Ужалыс јөз депутатјас Сөветлөн исполннтельнөј комитет бөрјысысјас списокјасын неправојыс жылыс быд шыдөчөм

обязан відлавны кујiм лунја срокбн.

19-дд статта. Бөрјысысјас списокын неправојыс жылыс шыдөчөм відлалөм бөрын, ужалыс јөз депутатјас Сөветлөн исполннтельнөј комитет обязан лібө пыртны бөрјысысјас списокө колана вескөдөмјас, лібө сетны шыдөчысы писменнөј справка сылыс шыдөчөмсө моғмөдтөм помкајас жылыс; ужалыс јөз депутатјас Сөветлөн решеніјекөд сөгласитчытөм дырји шыдөчыс вермө сетны норасөм народнөј сүдб.

20-дд статта. Народнөј сүд кујiм лунја срокбн обязан відлавны списокын неправојыс жылыс шыдөчөм норасөм восса сүдебнөј заседаніје вылын шыдөчысөс да Сөветса представителөс корөмдн да асыс решеніјесө пырыс-пыр јубртны кыҗ шыдөчысы, сіҗ i Сөветлы. Народнөј сүдлөн решеніјеыс окончательнөј.

III-дд глава

РСФСР-са Верховнөј Сөветө бөрјысөмјас куҗа бөрјысан округјас

21-дд статта. РСФСР-са Конституція 25-дд статта подув вылын РСФСР-са Верховнөј Сөвет бөрјысөсө РСФСР-са гражданабн бөрјысан округјас сертi.

22-дд статта. РСФСР-са Верховнөј Сөветө бөрјысөмјас куҗа бөрјысан округ лөсөдөсө ташөм принціп сертi: 150 сурс населеніје—округ вылө. РСФСР-са Верховнөј Сөветө бөрјысөмјас куҗа быд бөрјысан округ мөдөдө өтi депутатөс.

23-дд статта. РСФСР-са Верховнөј Сөветө бөрјысөмјас куҗа бөрјысан округјас лөсөдөм нудсөө РСФСР Верховнөј Сөветса Президиумдн.

24-дд статта. РСФСР-са Верховнөј Сөветө бөрјысөмјас куҗа бөрјысан округјаслөн списокө јөзөдөө РСФСР Верховнөј Сөветса Президиумдн өтщөш бөрјысөмјаслыс лун урчитөмкөд.

IV-дд глава

Бөрјысан участокјас

25-дд статта. Бөрјысан бјулле-тенјас примитөм могыс да гөлдөс-јас лыдөдөм могыс РСФСР-са Верховнөј Сөветө бөрјысөмјас куҗа бөрјысан округјасө пырыс карјас-лөн да районјаслөн терріторіјаыс јукөд бөрјысан участокјас вылө.

26-дд статта. Бөрјысан участок-јас лөсөдөм нудсөө карјасын ужалыс јөз депутатјаслөн карса Сөветдн, районјас вылө јуклөм карјасын—ужалыс јөз депутатјас-лөн районнөј Сөветјасдн; сiктса местајасын—ужалыс јөз депутат-јаслөн районнөј Сөветјасдн.

27-дд статта. Бөрјысан участок-јас лөсөдөм нудсөө бөрјысөм-јасөҗ 45 луныс не сорбнжык.

28-дд статта. Сiктсөветлөн тер-ріторіја; көнi лыдөфьсөө кык сурсыс не унжык олыс, состав-лајтө, кыҗ правіло, өтi бөрјысан

участок; быд станіцаын, деревня-ын, аулын, көнi лыдөфьсөө 500-саң, но 2000-ыс не унжык олыс, ко-тыртө торја бөрјысан участок.

Сiктјасын, лібө сiктјас группа-ын, көнi олысјасыс 500 мортыс не еща-жык, но 300 мортыс не еща-жык, сіјө случаяјасын, кор ташөм сiктјасыслөн бөрјысан участок центрөз расстојаніјеыс вевтыртө 10 кілометр, вермасны котыртсы-ны торја бөрјысан участокјас.

29-дд статта. Ылі војывса да асыввывса районјасын, көнi ун-жыкыс поснi сiктјас, поҗө котыр-тавны бөрјысан участокјас 100 морг олысыс не ещажык лыдн.

Војывса националнөј округјас-лы, а сіҗ-жө горнөј да кочевөј районјаслы РСФСР Верховнөј Сө-

(Воҗө візөд 2-дд лістбокыс)

РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас жылыс положеніе

вет Президіум разрешитөмөн лезсө котыртны бөрҗысан участокҗас 100 мортыс ешажык, но 50 мортыс ме ешажык олысөн.

30-дд статта. Карҗас, рабочөй посолокҗас, а сиз-жө сиктҗас да сиктсөветлөн территория, кнн лыдҗысө 2000 олысө унжык, жүсөн бөрҗысан участокҗас вылө, өтн бөрҗысан участок вылө 1500—2500 морт арталөмөн.

31-дд статта. Воинскөй частҗас да војсковөй сојединеніеҗас лөсөдөн торҗа бөрҗысан участокҗас 50-ыс не ешажык да 1500-ыс не унжык бөрҗысыҗас лыдөн, кодҗас пырөн бөрҗысан округө частөн либө војсковөй сојединеніедн сулалан места серті.

32-дд статта. Больничасын, рө-фильнөй керкаҗасын, санаторіјаҗасын, инвалидҗаслөн керкаҗасын, кнн 50-ыс не ешажык бөрҗысыс, котыртсөн торҗа бөрҗысан участокҗас.

Некымын корпуса больничасын лезсө бөрҗысан участокҗас лөсө-

дөм торҗа корпусҗасын на пөвсыс быдын 50 бөрҗысыс не ешажык дырҗи.

Больничасын да мукөд лечебнөй учреждениеҗасын, кнн торҗа бөрҗысан участокҗас оз котыртсыны, лезсө бөрҗысан бжуллетенҗас примитөм самөй больничасыс да лечебнөй учреждениеҗасыс бөрҗысан комиссјаҗасса торҗөдөм шленҗасөн. Сіҗө случажасыс больничасыс снабжйтчөн торҗа избирательнөй јаш-щикҗасөн.

33-дд статта. Судноҗас, кнн бөрҗысыҗаслөн лыдыс 25-ыс не ешажык да кодҗас бөрҗысан лунҗасө плаваніеҗынөс, вермөн лөсөдөн торҗа бөрҗысан участокҗас, кодҗас пырөн бөрҗысан округҗасө судносө пріпішитөм места серті.

Ылө муныс пассажирскөй појездҗасын, кодҗас бөрҗысөмҗас лунө туҗ вылын, лөсөдөн бөрҗысан участокҗас бжуллетенҗас примитөм могыс пассажир-бөрҗысыҗассаң, кодҗаслөн ем „гөлдөсүҗтан право вылө удостовереніе“.

V-дд глава

Избирательнөй комиссјаҗас

34-дд статта. РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас куҗа Центральнөй избирательнөй комиссја лөсөдөсө общественнөй организацијаҗасса да ужалыс јөз обществоҗасса представителҗасыс да вынөсөдөсө РСФСР Верховној Советса Президіумөн өтщөц бөрҗысөмҗас-лыс лун јөздөмкөд.

35-дд статта. Центральнөй избирательнөй комиссја лөсөдөсө председател, председателөс вежыс, секретар да 12 шлен составын.

36-дд статта. Центральнөй избирательнөй комиссја:

а) виөдө РСФСР-са став территория вылын бөрҗысөмҗас мунігөн „РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас жылыс положеніе“ стөча олөмө пөртөм бөрсө;

б) видлалө избирательнөй комиссјаҗаслөн неправоулысө действіеҗас вылө норасөмҗас да вөчө норасөмҗас куҗа окончательнөй решеніеҗас;

в) лөсөдө печатҗасыс, избирательнөй јашщикҗасыс образөцҗас, „гөлдөсүҗтан право вылө удостовереніеҗасыс“ форма, избирательнөй бжуллетенҗасыс да налы конвертҗасыс форма да рөм, бөрҗысыҗас списоҗыс форма, гөлдөсө лыдөм куҗа протоколҗасыс форма, бөрҗөм жылыс удостовереніеҗасыс форма;

г) регіструйтө РСФСР-са Верховној Советө бөрҗөм депутатҗасөс;

д) РСФСР-са Верховној Советлөн мандатнөй комиссјаҗалы сдәйтө бөрҗысөмҗас куҗа делопроизводство.

37-дд статта. РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас куҗа быд избирательнөй округын лөсөдөсө РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас куҗа Округнөй избирательнөй комиссја.

38-дд статта. РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас куҗа Округнөй избирательнөй комиссјаҗас лөсөдөн общественнөй организацијаҗасса да ужалыс јөзлөн обществоҗасса представителҗасыс да вынөсөдөн АССР-са Верховној Совет Президіумҗасөн, краҗҗасса, областҗасса, автономнөй областҗасса да националнөй округҗасса ужалыс јөз депутатҗас Советҗасөн бөрҗысөмҗасөз 55 луныс не сорөнжык.

39-дд статта. РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас куҗа Округнөй избирательнөй комиссја лөсөдөсө председател, председате-

лөсө вежыс, секретар да 8 шлен составын.

40-дд статта. РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас куҗа Округнөй избирательнөй комиссја:

а) виөдө ужалыс јөз депутатҗас Советса соответствующөй исполнительнөй комитетҗасөн бөрҗысан участокҗас аскадын котыртөм бөрсө;

б) лөсөдө бөрҗысан участокҗасыс пөрадоквөй номерҗас;

в) виөдө бөрҗысыҗасыс списоҗыс аскадын лөсөдөм да став јөзлы төдөмөз најөс вәјөдөм бөрсө;

г) регіструйтө РСФСР-са Конституцијалыс да „РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас жылыс положеніеҗасыс“ требованіеҗас соблудәйтөмөн РСФСР-са Верховној Советө депутатөн выставитөм кандидатҗасөс;

д) снабжәйтө Участковөй избирательнөй комиссјаҗасөс лөсөдөм формаа избирательнөй бжуллетенҗасөн да конвертҗасөн;

е) нуөдө гөлдөсө лыдөм да устанавливәйтө округ куҗа бөрҗысөмҗасыс результатҗас;

ж) мөдөдө Центральнөй избирательнөй комиссјаҗалы бөрҗысөмҗас куҗа делопроизводство;

з) бөрҗөм депутатлы сетө бөрҗөм жылыс удостовереніе.

41-дд статта. Участковөй избирательнөй комиссјаҗас лөсөдөн общественнөй организацијаҗасса да ужалыс јөзлөн обществоҗасса представителҗасыс да вынөсөдөн карҗасын ужалыс јөз депутатҗаслөн карса Советҗасөн, а рајонҗас вылө јуклөм карҗасын—ужалыс јөз депутатҗаслөн рајоннөй Советҗасөн; сиктса местаҗасын—ужалыс јөз депутатҗаслөн рајоннөй Советҗасөн—бөрҗысөмҗасөз 40 луныс не сорөнжык.

42-дд статта. Участковөй избирательнөй комиссја лөсөдөсө председател, председателөс вежыс, секретар да 2—6 шлен составын.

43-дд статта. Участковөй избирательнөй комиссја:

а) примитө бөрҗысан участок куҗа избирательнөй бжуллетенҗас;

б) РСФСР-са Верховној Советлөн депутатҗасө быд кандидат куҗа нуөдө гөлдөсө лыдөм;

в) мөдөдө бөрҗысөмҗас куҗа делопроизводство Округнөй избирательнөй комиссјаө.

44-дд статта. Заседаніеҗасыс Центральнөй избирательнөй комиссјаҗалөн, Округнөй да Участковөй

избирательнөй комиссјаҗаслөн лыдөсөдөн действительнөдөн, на вылын-кө участвүйтөн комиссјаҗас общөдө составыс жынсыс унжыкөн.

45-дд статта. Избирательнөй комиссјаҗасын став вопросҗасыс решәйтөдөн гөлдөсөлөн прөстөй болшинствоөн; өтмында гөлдөсө дырҗи—председателлөн гөлдөсө сетө перевес.

VI-дд глава

РСФСР Верховној Советса депутатҗасө кандидатҗасөс выставләјтан пөрадок

46-дд статта. РСФСР-са Верховној Советө кандидатҗасөс выставләјтан право обеспечивәйтө общественнөй организацијаҗасыс да ужалыс јөзлөн обществоҗасыс—РСФСР-са Конституција 146-дд статта подув вылын: коммунистическөй партијнөй организацијаҗасыс, профессионалнөй сојузҗасыс, кооперативҗасыс, томјөз организацијаҗасыс, культурнөй обществоҗасыс да мукөд организацијаҗасыс, кодҗасөс регіструйтөма законөн лөсөдөм пөрадокөн.

49-дд статта. Кандидатҗасөс выставләјтан право пөртөн олөмө общественнөй организацијаҗаслөн да ужалыс јөз обществоҗаслөн кыз центральнөй органҗас, сизі і налөн республиканскөй, крајевөй, областнөй да рајоннөй органҗас, сиз-жө і предпріятіеҗасын рабочөйҗаслөн да служашщөйҗаслөн, воинскөй частҗасын—красноармејецҗаслөн общөдө собраніеҗас, а сиз-жө і колхозҗасын крестаналөн, совхозҗасын—совхозҗасса рабочөйҗаслөн да служашщөйҗаслөн общөдө собраніеҗас.

50-дд статта. Депутатҗасө кандидатҗасөс оз вермыны лоны РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас куҗа Округнөй избирательнөй комиссјаҗасса шленҗасөн, а сиз-жө сизө округса Участковөй избирательнөй комиссјаҗасса шленҗасөн, кнн најөс выставитөма депутатө кандидатҗасөн.

51-дд статта. Бөрҗысөмҗасөз 30 луныс не сорөнжык, став общественнөй организацијаҗас либө ужалыс јөзлөн обществоҗас, кодҗас выдвигәйтөн РСФСР Верховној Советса депутатө кандидатҗасөс, објазанөс регіструйтны депутатҗасө кандидатҗасөс РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас куҗа соответствующөй Округнөй избирательнөй комиссјаҗаын.

52-дд статта. РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас куҗа Округнөй избирательнөй комиссјаҗас објазанөс регіструйтны РСФСР Верховној Советса депутатҗасө став кандидатҗасөс, кодҗасөс выставитөма общественнөй организацијаҗасөн да ужалыс јөз обществоҗаслөн РСФСР-са Конституцијалыс да „РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас жылыс положеніеҗасыс“ требованіеҗасөс соблудәйтөмөн.

53-дд статта. Общественнөй организација либө ужалыс јөзлөн общество, кодҗас выдвигәйтөн кандидатөс РСФСР Верховној Советса депутатө, објазанөс представитны Округнөй избирательнөй комиссјаө ташөм документҗас:

а) собраніеҗыс либө заседаніеҗыс, кодн выдвигәйтө депутатө кандидатөс, Президіумса шленҗа-

VII-дд глава

Гөлдөсүҗтан пөрадок

62-дд статта. РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас нуөдөн өтн лунөн—кодн общөдө став РСФСР-лы.

63-дд статта. РСФСР-са Верхов-

ној Советө бөрҗысөмҗас нуөдөн көд јитчөм рөскодҗас вөчөнны гөсударство шщөт вылө.

47-дд статта. Центральнөй избирательнөй комиссја, Округнөй да Участковөй избирательнөй комиссјаҗас имеитөнны асыныс печат Центральнөй избирательнөй комиссјаөн лөсөдөм образөц серті.

сөн кырымалөм протокол, налыс арлысө, оланінсө, кандидатөс выдвигәйтө организацијалыс нимсө индөмөн, депутатө кандидатөс выдвигәйтө собраніеҗыс либө заседаніеҗыс местасө, кадсө да участнөкҗасыс лыдсө индөмөн, протоколын сиз-жө колө лоны индөма депутатө кандидатлыс ов, ним, вич, сылыс арлыс, оланін, партијност, занатіе;

б) депутатө кандидатлыс шыдөчөм тајө избирательнөй округ куҗа сизөс выставитыс организацијаҗасан баллотіруйтчыны сыөн сөгласитчөм жылыс.

54-дд статта. РСФСР Верховној Советса депутатө кандидат вермас гөлдөсүҗтыны сөмын өтн округын.

55-дд статта. РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас куҗа Округнөй избирательнөй комиссјаөн депутатө кандидатөс регіструйтны өтказитөм вермас лоны обжалүтөма кыз лунҗа срокөн Центральнөй избирательнөй комиссјаө, кодлөн решеніеҗыс окончательнөй.

56-дд статта. РСФСР Верховној Советса депутатө регіструйтөм кандидатлөн ов, ним, вич, арлыс, занатіе, партијност да кандидатөс выдвигәйтө общественнөй организацијаөн ним јөздөсө РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас куҗа Округнөй избирательнөй комиссјаөн бөрҗысөмҗасөз 25 луныс не сорөнжык.

57-дд статта. РСФСР Верховној Советса депутатҗасө регіструйтөм став кандидатҗасөс быт колө пыртны избирательнөй бжуллетенө.

58-дд статта. РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗас куҗа Округнөй избирательнөй комиссјаҗас објазанөс РСФСР-са Верховној Советө бөрҗысөмҗасөз 15 луныс не сорөнжык печатәйтны да мөдөдавны став участковөй избирательнөй комиссјаҗасыс избирательнөй бжуллетенҗас.

59-дд статта. Избирательнөй бжуллетенҗас печатәйтсөнны соответствующөй избирательнөй округса населеніе кызҗас вылын.

60-дд статта. Избирательнөй бжуллетенҗас печатәйтсөнны Центральнөй избирательнөй комиссјаөн лөсөдөм форма серті да сымында, медым обеспечитны быд бөрҗысысөс избирательнөй бжуллетенөн.

61-дд статта. Быд организацијалы, кодн выставитөс кандидатөс, кодсө регіструйтөма Округнөй избирательнөй комиссјаөн, кызі і РСФСР-са быд граждәнныс, сетсө тајө кандидат вөснаыс собраніеҗасыс вылын, печатәтын да мукөд ногөн беспрепәтственнөја агітүрүҗтан право РСФСР-са Конституција 129-дд статта серті.

(Помсө виөд 3 листө).

РСФСР-са Верховнөй Советө бөржысөмјас јылыс положеніје

лыс дорыс не соронжык. Бөржысөмјас нудсөны ужавтөм лунө.

64-өд статта. Бөржысөмјасөз бөрја 20 лун чөжыс Участковөй избірательнөй комиссіја быдлун јөздөдө либө кычкө мөд ногөн паскыда јүөртө бөржысөмјаслы бөржысан лун јылыс да бөржысан места јылыс.

65-өд статта. Бөржысөмјаслы гөлдөсјас сетөм нудсөд бөржысан лунө 6 час асыван 12 час вөјөз местнөй кад сертї.

66-өд статта. Бөржысан лунө 6 час асылын Участковөй избірательнөй комиссіјаса председател комиссіјаса мукөд шленјаскөд өтщөщ прөверәјтө избірательнөй јашщїкјас да лөсөдөм форма сертї бөржысөмјас составітөм спїсоклы емлун, код бөржысан пөдлалө да печатәјтө комиссіја печатөн јашщїкјас да корө бөржысөмјасөс заводітны сетавны гөлдөсјас.

67-өд статта. Быд бөржысөмјас гөлдөсјас ачыс, сы могыс гөлдөсјас вьлө лөсөдөм помешченїеб локтөмөн, і бөржысөмјасөдн гөлдөсјасөд сетөмыс нудсөд избірательнөй јашщїкө избірательнөй бјуллетен лөзөмөн, кодөс печатәјтөма конвертө.

68-өд статта. Бөржысөмјас нудөдм вьлө индөм помешченїеын торјөдсөд бјуллетенјас заполнїтөм вьлө торја комната, көнї гөлдөсјас тїгөн запрешшәјтсө овны кодї көсїјө ез вөв, сы лыдын і Участковөй избірательнөй комиссіјаса шленјаслы, гөлдөсјаслы кынчї; бјуллетенјас заполнәјтөм могыс өтпырјө кымынкө бөржысөмјас комнатаб лөзїгөн, сїјөс колө оборудүтны перегородкајасөдн либө шїрмајасөдн бөржысөмјасөс өтпырјө лөзан лыд сертї.

69-өд статта. Избірательнөй помешченїеб вөмс бөржысөмјас петкөдлө Участковөй избірательнөй комиссіјаса секретарлы либө шленлы либө паспорт, либө колхознөй кнїжка, либө профсојузнөй білет, либө лич-

ностлыс мукөд удостовереңіе да, бөржысөмјас спїсок сертї прөверїтөм да бөржысөмјаслы спїсокө пасөдм бөржысан, получајтө лөсөдөм образөца избірательнөй бјуллетен да конверт.

70-өд статта. Јөзвьлө, кодјас бөржысан помешченїеб воїсны „гөлдөсјас правө вьлө удостовереңіеб“, тајдө „РСФСР-са Верховнөй Советө бөржысөмјас јылыс положенїеыслө“ 16-өд статта сертї, Участковөй избірательнөй комиссіја нудөд торја спїсок, кодї пуктысөд бөржысөмјаслы спїсок дїнө.

71-өд статта. Избірательнөй бјуллетенјас заполнїтөм вьлө торјөдөм комнатаын, бөржысөмјас избірательнөй бјуллетенө колө сїјө кандідатлыс ов, код вөсна сїјө гөлдөсјас, мукөдјасөд черкајтөмөн; бјуллетенөс конвертө сүјөм да сїјөс клејїтөм бөржысөмјас мувө комнатаб, көнї помешшәјтчө Участковөй избірательнөй комиссіја, да избірательнөй бјуллетенә конверт лөзө избірательнөй јашщїкө.

72-өд статта. Бөржысөмјаслы, кодјаслы неграмотност либө кущөмкө фізїческөй тырмытөмтор вөсна абу позанлун аслыныс заполнїтны избірательнөй бјуллетен, ем правө корны комнатаб, көнї заполнәјтсөны избірательнөй бјуллетенјас, лубөј мөд бөржысөмјас избірательнөй бјуллетен заполнїтөм могыс.

73-өд статта. Избірательнөй помешченїеын гөлдөсјас сетан кадө бөржысан агїтаціја нудөдны оз лөзсы.

74-өд статта. Избірательнөй помешченїеын пөрадок вөсна кывкутөм нудө комиссіјаса председател, да сьлөн распорәженїејасыс став прїсүтствүтнысјаслы објазательнөјөс

75-өд статта. Бөржысан лүчса 12 час војын Участковөй избірательнөй комиссіјаса председател јөздөд гөлдөсјас сетөм помасөмөн, да комиссіја заводітө воставны избірательнөй јашщїкјас.

VIII-өд глава

Бөржысөмјаслыс резултатјас определїтөм

76-өд статта. Помешченїеын, көнї Участковөй избірательнөй комиссіја нудөд гөлдөсјас лыдөдм, гөлдөсјас лыдөдгөн імеїтөны правө прїсүтствүтны сы вьлө спеціалнө уполномөчїтөм печатса представїтелјас.

77-өд статта. Јашщїкјас востөм бөржысан Участковөй избірательнөй комиссіја сертїтө сетөм конвертјаслыс лыд гөлдөсјаслыс участвүтныс јөз лыдкөд да сертїтөмлыс резултатјасөд гїжө протоколө.

78-өд статта. Участковөй избірательнөй комиссіјаса председател восталө конвертјас да участковөй избірательнөй комиссіјаса став шленјас дырјї јөздөд гөлдөсјаслыс резултатјас быд бјуллетен куча.

79-өд статта. Депутатө быд кандідат вьлө нудсөд счөтнөй лїст кык екземпларөн комиссіјаса секретарөн да сы вьлө уполномөчїтөм участковөй избірательнөй комиссіјаса шленјасөдн.

80-өд статта. Бјуллетенјас недействїтельнөјјасөдн прїзнајтсөны:

- а) установїтөм образөца да рөма;
- б) конверттөг сетөмјас либө установїтөм образөца конвертын сетөмјас;
- в) кандідатјаслыс лыдыс-кө унжык бөржан депутатјас лыдыс.

81-өд статта. Избірательнөй бјуллетен действїтельностын сомнеңіејас лөїгөн вөпрөсыс разрешәјтсөд Участковөй избірательнөй комис-

сіјаөн гөлдөсјаслыс лыдөдм, кодї пасјысөд протоколө.

82-өд статта. Лөсөдөм форма сертї Участковөй избірательнөй комиссіја составләјтө гөлдөсјаслыс протокол кык екземпларөн, кодјас кырымавсөны Участковөй избірательнөй комиссіјаса став шленјасөдн, сы лыдын објазательнө председателөн да секретарөн.

83-өд статта. Гөлдөсјаслыс протоколын Участковөй избірательнөй комиссіјаөн колө лоны индөма:

- а) гөлдөсјас сетөм заводітчан да помасан кад;
- б) бөржысөмјаслыс лыд, кодјас сетїсны гөлдөсјас бөржысөмјас спїсок сертї;
- в) бөржысөмјаслыс лыд, кодјас сетїсны гөлдөсјас „гөлдөсјаслыс вьлө правө удостовереңіе“ сертї;
- г) сетөм конвертјаслыс лыд;
- д) Участковөй избірательнөй комиссіјаб сетөм шыөдчөмјас да норабөмјас жеңьїка гїжөм да Участковөй избірательнөй комиссіјаөн прїмїтөм решенїејас;
- е) быд кандідат куча гөлдөсјас лыдөдмлыс резултатјас.

84-өд статта. Гөлдөсјас лыдөдм да протокол гїжөм помалөм бөржысан комиссіјаса председател јөздөд гөлдөсјаслыс резултатјас комиссіјаса став шленјас дырјї.

85-өд статта. Гөлдөсјаслыс протоколөн өтї екземпларыс, кодөс составїтөма Участковөй избірательнөй комиссіјаөн, РСФСР Вер-

ховнөй Советса депутатјасөд кандідатјас вьлө составїтөм счөтнөй лїстлөн кыкнан екземпларнас мөдөдсөны нарөшнөјөн 24 часа счөкөн РСФСР-са Верховнөй Советө бөржысөмјас куча Окружнөй избірательнөй комиссіјаб.

86-өд статта. Став избірательнөй бјуллетенјасөд (торјөн действїтельнөјјас да торјөн недействїтельнөјјасөн прїзнајтөмјас) колө лоны печатәјтөма Участковөй избірательнөй комиссіја печатөн да гөлдөсјаслыс протоколөн мөд екземпларкөд да печаткөд сдәјтөма Участковөй избірательнөй комиссіјаса председателөн хранїтөм вьлө: карјасын—ужалыс јөз депутатјаслыс карса Советјаслы, а рајонјас вьлө јуклөм карјасын—ужалыс јөз депутатјаслыс рајоннөй Советјаслы; сїктса местајасын—ужалыс јөз депутатјаслыс рајоннөй Советјаслы.

87-өд статта. Ужалыс јөз депутатјаслыс Советјас вьлө пуктысөд објазанност вїзны избірательнөй бјуллетенјас соответствүжүшщөй округан депутатлыс РСФСР-са Верховнөй Советөн мандат вынөдөтөз.

88-өд статта. РСФСР-са Верховнөй Советө бөржысөмјас куча Окружнөй избірательнөй комиссіја гөлдөсјас лыдөдм нудөд протоколјас сертї, кодјасөс представїтєсны Участковөй избірательнөй комиссіјајас.

89-өд статта. Помешченїеын, көнї Окружнөй избірательнөй комиссіја нудөд гөлдөсјас лыдөдм, гөлдөсјас лыдөдгөн імеїтөны правө прїсүтствүтны обшчественнөй организацијајаслыс да ужалыс јөз обшчествөјаслыс сы вьлө спеціалнө уполномөчїтөм представїтелјас, а сїч-жө печатса представїтелјас.

90-өд статта. Окружнөй избірательнөй комиссіјаөн быд кандідат вьлө нудсөд счөтнөй лїст кык екземпларөн, кодө пасјысөд депутатө быд кандідатөн получїтөм гөлдөсјаслыс лыд.

91-өд статта. Окружнөй избірательнөй комиссіја составләјтө гөлдөсјаслыс протокол кык екземпларөн, кодјас кырымавсөны Окружнөй избірательнөй комиссіјаса став шленјасөдн, на лыдын објазательнө председателөн да секретарөн.

92-өд статта. Окружнөй избірательнөй комиссіја протоколө колө лоны индөма:

- а) округ куча бөржысөмјаслыс обшчөй лыд;
- б) бөржысөмјаслыс обшчөй лыд, кодјас участвүтїсны гөлдөсјаслыс;
- в) гөлдөсјаслыс лыд, кодјасөс сетөма депутатө быд кандідат вөсна;
- г) Окружнөй избірательнөй комиссіјаб сетөм шыөдчөмјас да норабөмјас жеңьїка гїжөм да Окружнөй избірательнөй комиссіјаөн прїмїтөм решенїејас.

93-өд статта. Гөлдөсјас лыдөдм помалөм бөржысан 24 часыс не соронжык РСФСР-са Верховнөй Советө бөржысөмјас куча Окружнөй избірательнөй комиссіјаса председа-

тель објазан мөдөдны протоколлыс первој екземпларсө счөтнөй лїстјас прїложїтөмөн, печатәјтөмөн, нарөшнөй пыр Централнөй избірательнөй комиссіјаб.

94-өд статта. РСФСР Верховнөй Советса депутатө кандідат, кодї получїтєс гөлдөсјаслыс абсолютнөй болшїнствөсө, мөд ногөн-кө, став гөлдөсјаслыс жынгыс унжыкөс, кодјасөс сетөма округын да прїзнајтөма действїтельнөјјасөдн, лыдөдм-сө бөрјөмаөн.

95-өд статта. Протокол кырымалөм бөржысан РСФСР-са Верховнөй Советө бөржысөмјас куча Окружнөй избірательнөй комиссіјаса председател јөздөд бөржысөмјаслыс резултатјас да РСФСР Верховнөй Советса депутатө бөрјөм кандідатлыс сетө бөрјөм јылыс удостовереңіе.

96-өд статта. Кандідатјас пөвсыс-кө нїөтї ез получїт гөлдөсјаслыс абсолютнөй болшїнствөсө, соответствүжүшщөй Окружнөй избірательнөй комиссіја та јылыс торјөн пасөд протоколө да јүөртө Централнөй избірательнөй комиссіјаб да өтщөщ јөздөд кык кандідатөс перебаллотїрујтөм, кодјас получїтєсны мөдөс уна гөлдөс, а сїч-жө назначәјтө перебаллотїровкалыс лун бөржысөмјас первојја тур колөмсан кык вежонөа счөкөс не соронжык.

97-өд статта. Округ паста сетөм гөлдөсјаслыс лыдыс-кө ешажык бөржысөмјаслыс жын лыдыс, кодјаслыс ем правө гөлдөсјаслыс тајө округас, РСФСР-са Верховнөй Советө бөржысөмјас куча Окружнөй избірательнөй комиссіја та јылыс торјөн пасөд протоколө да пырыс-пыр јүөртө Централнөй избірательнөй комиссіјаы, секї тајө случајас Централнөй избірательнөй комиссіја назначәјтө вьл бөржысөмјас первојја бөржысөмјас бөржысан кык вежонөа счөкөс не соронжык.

98-өд статта. Депутатјасөд кандідатјасөс перебаллотїрујтөм, сїч-жө і недействїтельнөјөн прїзнајтөм пыдөд вьл бөржысөмјас нудөдны бөржысөмјаслыс спїсокјас сертї, кодјасөс вөлї составїтөма первојја бөржысөмјас вьлө, да „РСФСР-са Верховнөй Советө бөржысөмјас јылыс положенїејөкөд“ тырвүјө лөсалөмөн.

99-өд статта. РСФСР-са Верховнөй Советса составыс депутатөн выбывәјтан случајын РСФСР Верховнөй Советса Презїдїум 2 вежонөа счөкөн назначәјтө соответствүжүшщөй избірательнөй округын вьл депутатөс бөржөмјаслыс счөкөс, но РСФСР Верховнөй Советса составыс депутатө выбывәјтөм бөржысан 2 төлысөа счөкөс не соронжык.

100-өд статта. Быдөн, кодї насїліебн, пөрјавлөмөн, угрозајасөдн, либө подкупөн кутас мешәјтны РСФСР-са гражданынлы пөртны өлөмө сылыс правөсө бөржыны да лоны бөрјөмаөн РСФСР-са Верховнөй Советө,—карајтөб 2 вөбөз свободаыс лїшїтөмөн.

101-өд статта. Советса должностнөй морт либө избірательнөй комиссіјаса шлен, кодјас вөчасны бөржысан документјасын подделка либө төдөмөн гөлдөсјас неправїльнөја лыдөдм,—карајтсөны 3 вөбөз свободаыс лїшїтөмөн.

Всероссіјскөй Централнөй Исполнїтельнөй Комїтетса председател М. КАЛЫНН.

Всероссіјскөй Централнөй Исполнїтельнөй Комїтетса секретар пыдөдї ВЦК Презїдїумса шлен А. АРТУХИНА.

Москва, Кремль.
1938 во феврал 16 лун.

Рабоче-Крестьянскöй Краснöй Армијалы да Војенно-Морској Флоты XX во кежлö

ПРОПАГАНДИСТЯСЛЫ ТЕГИСЯС

Кыз во сайн, СССР-ын Великöй пролетарскöй социалистическöй революция победа бöрын регыд, советскöй власт рабочöйяс да крестьяна поддөржка дырји лöсöдöс социалистическöй революциялыс мирн медвоцца армия—Рабоче-Крестьянскöй Краснöй Армия.

Героическöй битважасын Краснöй Армия дорјис рöфина империалистическöй державажасан ускöдчöмлы паныд, спаситис мианлыс страна иностраннöй кабалаыс да империалистическöй государствожасан нартитöмыс, обеспечитис государствонын öз независимост, отстойтис советскöй народлыс свобода. Сийö мулис чорыд бойжасыс сöкыд туј да бидмис рабочöйяс да крестьяналöн серюзној боевöй вынö.

Большевикжаслөн партија вескöдлöм улын, Краснöй Армия помöд жугöдöс да шыбытис миан социалистическöй рöфина префеляс сайö иностраннöй интервентжасыс пинжасöзыс вооружитчöм полчищежасöс да роч помещикжасыс да капиталистжасыс кровожаднöй бандажасöс да белогвардејскöй армияжасöс. Вирөн ойдöмөн, историјан беспримернöй мужество да героизм петкöдлöмөн, вооружитчöм рабочöйяс да крестьяна отстойтисны фабрикажас да заводжас капиталистжасыс, му помещикжасыс, асыныс социалистическöй рöфинанысö сылөн пыщкөсөс да ортсыса врагжасыс.

Краснöй Армия лöсöдöм да гражданскöй войнаын сылөн победажас

Большевикжаслөн партија котыртис Рабоче-Крестьянскöй Краснöй Армия, сы всна мыј сийö бура азтис, мыј эксплуататоржаслөн путкылтöм классжас оз миртчыны асланыс поражениейебн да мукöд странажас буржуазикöд сојузын кучыгасы тышлөн медеа крајне, медеа отчаяннöй средствожасöс, медем бырöдны пролетарскöй диктатура да восстановитны миан странаын помещичье-капиталистическöй нартитöм да эксплуатация. Россияжас капиталистжас да помещикжас да налөн подручнöйяс меньшевикжас да есержас, СССР-лөн пöшти став территория вылын нöшта 1917 öд во помын-на поражениейе терпитöмөн, решитисны узаваныс асыныс странасö да сылыс независимостöс германскöй империалистжасы, сөсө Антантас империалистжасы, медем ескö бөр бергöдны асланыс власт.

Та всна большевикжаслөн партија лöсöдöс рабочöйяс да крестьяналыс выл, революционнöй армия—Краснöй Армия—Великöй Октабрскöй революциялыс завоеваниежасöс дорјом вылö, „ужалыс öз массајас сайн властлыс став полнотасö обеспечитöм могыс да эксплуататоржасыс власт восстановитны бысикас позанлун бырöдöм могыс“.

(Ленин. Сочинениежас, XXII т. 174 листöб.)

„Важ армия,—висталис Краснöй Армия лöсöдöм жылыс ленинскöй декрет,—служитис буржуазиядн ужалыс öзöс классöвöй нартитан брудийедн. Ужалыс öз да эксплуатиротм массајасыс власт вужомкöд лöсöдöм коланлун выл армия, кодö ем советскöй властлөн оплот“.

Краснöй Армия лöсöдöгөн, большевистскöй партија да советскöй власт вооружитисны пролетарскöй диктатуралыс государство мощнöй вынөн, кодö вермис жугöдны буржуазиялыс да помещикжасыс вооруженнöй сопротивление, отрачитны иностраннöй империалистжасыс лубöй ускöдчылöмжас.

Аслас героизмөн да советскöй народ делöлы преданностөн, Краснöй Армия заслужитис став ужалыс öзлыс пöсө радејтöм. Воынмуныс техникадн вооружитöм да моральнöй политическөй советскöй народлөн радејтöмөн кышалöм, СССР-са Краснöй Армия да Военно-Морској Флот суга визöдны миан рöфиналыс рубежжасöс.

Краснöй Армия дас сетны пасвартан отпор быдöмлы, кодö заводитлас нарушитны миан рöфиналыс границажасöс, кодö лыстас погарытны советскöй народлөн спокој да мирнöй уж вылö.

„Партија гордитчö, мыј сылы удајччис лöсöдны рабочöйяс да крестьяна отсöгөн мирн медвоцца Краснöй Армия, кодö зев гырыс битважасын отстаиватлис да отстойтис рабочöйяс да крестьяналыс свобода.“

Партија гордитчö, мыј Краснöй Армиялыс удајччис честөн мунны миан страна са рабочöйяс да крестьянство лөн пыщкөсөс да ортсыса врагжаскöд зев чорыд тышжасыс сöкыд туј, мыј сылы удајччис оформитчыны зев ужыд боевöй революционнöй вынö рабочöй класслөн врагжасыс страх вылö да став нартитöмжасы да увтыртöмжасыс радлөн вылö“.

(И. Сталин. Краснöй Армиялөн кужим особенност жылыс. Воениздат. 1938 во., 3-öд листöб.)

„Социалистическöй республика вооруженнöй дорјотг ми существойтны ег вермöй. Ыжыдалыс класс некор оз сет асыс властöс нартитöм класслы. Но боржасыс должен доказитны делö вылын, мыј сийö не сöмын способнöй путкылтны эксплуататоржасöс, но и котыртчыны асöс дорјом могыс, сувтöдны картö вылö ставсö... Пролетариат, сийö-кө сöмын ксöс да кутас ыжыдавны, должен доказитны тајсöс и аслас војеннöй организациадн...“

(Ленин. Сочинениежас XXIV т., 121—122 листöб.)

Советскöй республикаса рабочöй класс доказитис аслас војеннöй организациадн, Краснöй Армия да Краснöй Военно-Морској Флот лöсöдöмөн, мыј сийö не сöмын способнöй бостны власт, но и обладайтö тырмөмөн вынөн, медем дорјыны асыс властöс пыщкөсөс да ортсыса врагжасыс. Краснöй Армия доказитис коммунистическöй партиядн вескöдлөн рабочöй класс да крестьянство сојузлыс вын да непобедимост.

Краснöй Армия котыртöмөн да сыын чорыд дисциплина лöсöдöмөн, большевикжаслөн партијалыс быт лöсöс жугöдлыны троцкистско-бухаринскöй предателжасыс сопротивление, коджас тышкасисны регулярнöй Краснöй Армия котыртöмлы паныд, сылыс дисциплинасöс жонмöдöмлы паныд, да сийö-жө каднас советскöй власт путкылтöм могыс Брестын мирнöй сорнитчöмжас кадколастын спровоцируйтисны германскöй империалистжасыс советскöй Россия вылö ускöдчöм.

Формируйтöмөн добровольческöй способыс обшествоинскöй повинностö вужöм, честнöй војеннöй специалистжасöс кыскöм, чорыд дисциплина пыртöм, политическöй комиссаржасыс институт пыртöм, служитисны Краснöй Армиядс организационнöй жонмөдөн чорыд подулөн.

Краснöй Армия чужис да оформитчис суровöй испытаниежасын да дугдывтöм бойжасын. Сылөн перво-

начальнöй јадрөн вöлины революциялыс преданнöй рабочöй красногвардејецжаслөн, салдатжаслөн да матросжаслөн отр'аджас.

Аслас существуйтан медвоцца лунжасö-жө Краснöй Армия сетис отпор германскöй империализмөн армияжасы. 1918-öд вога февралын немецкöй империалистжаслөн војска, Брестын мирнöй сорнитчöмжас кадколастын Троцкилыс да сылөн бухаринскöй подручнöйжасыс предателство исползуйтöмөн, ускöдчисны том, крепамытöм советскöй республика префелжасö. Немецкöй империалистжаслөн полчищежас вужисны наступлениејөс став фронтжас куза Балтијскöйсан Чернöй моребэ.

Хишчнöй германскöй империализм, советскöй страна вылö ускöдчöмөн, сетчис мөгөн путкылтны пролетариатлыс диктатура да пöртны мианлыс рöфинанымöс аслыс колонијад. Важ, ксöсөм царскöй армия ез вермы сулавны германскöй империализмөн вооруженнöй полчищежасы паныд. Сийö бöрынтчис германскöй армия кучкалөн улын. Но немецкöй империалистжаслөн вооруженнöй интервенция кыпöдöс странаын вынöра революционнöй подјом. Партиядн да советскöй правительствон шыбытöм „социалистическöй отечество опасностын“ чукöстчöм вылö вочакывдөн, рабочöй класс вочавитис Краснöй Армиялыс частжас усиленнöйа формируйтöмөн. Выл армиялөн—революционнöй народ армиялөн—том отр'аджас героическöйа отражайтисны пинжасöзыс вооружитчöм германскöй хишчниклыс личкөм. Нарва да Псков динын немецкöй оккупантжасыс вöли сетöмарешителнöй отпор. Революционнöй Петроград вылö налыс мунöмсö вöли сувтöдöма. Германскöй империализм војскалы отпор сетан лун—лоис том Краснöй Армиялөн јубилеј лундн.

Краснöй Армия бидмис да жонмис Калефинлөн, Красновлөн, Корнеловлөн белогвардејскöй армияжаскөд бойжасын. Сийö петкөдлөс пыщкөсөс да международнöй контрреволюциялыс асыс способностöс дорјыны революциялыс завоеваниежасöс вооруженнöй вынөн. Пролетарскöй революциялыс да советскöй властлөн первој успехжасыс повзöм мирöвöй буржуазия котыртис Россияжас контрреволюционнöй вынжас, вооружитис најöс да шыбытис налыс армияжасöс советскöй республика пöдтöм вылö. Международнöй империализм заводитис војеннöй ускöдчöм, војеннöй интервенция советжас страналы паныд, Мурманск бостöмөн, Владивостокö японскöй војска ыстöмөн, чехо-словацкöй мјатеж дастöмөн.

Сы могыс, медем кокнöдны аслыс победа да взорвитны пыщкөсөсаныс Краснöй Армиялыс тылсö, империалистжасыс ыстисны миан странад шпонажасöс, диверсантжасöс, террористжасöс, најöс кыч фронт вылö, штабжасö, сизö и тылö пукöдöмөн.

Советскöй Россия гөгөр тоपालис вражескöй кыш.

Большевистскöй партија да советскöй власт чукöстисны ужалыс öзöс дружијеб.

Краснöй Армия вылö революция пунктис зев сöкыд мөг—дорјыны Советскöй Россиядс иноземнöй захватчикжаслөн да пыщкөсөс контрреволюциялөн öтуйва вынжасыс, отстойтны миан рöфиналыс территориялнöй целостностöс да независимостöс, отстойтны Великöй Октабрскöй социалистическöй революциялыс завоеваниежасöс.

1918-öд вога гожöмын Краснöй Армия Царцын героическöйа дор-

жөмөн, жугöдöс германскöй империализмөн белогвардејскöй најомникжасыс личкөм сон вылын, коджас зилсны орöдны том советскöй республикасө продоволственнöй ресурсжасыс да öтуйтны лунывса да асывывса контрреволюциядс сы могыс, медем обшчöй фронтөн мöдöдчыны Москва вылö. Но, белогвардејецжасыс да интервентжасыс планжасöс вöли жугöдöма Царцын динын том Краснöй Армиялөн героическöй тышөн.

Но интервентжас вöзö нубöдисны асыныс сöд делöнысö Советскöй страна шымыртчылыс фронтжаслөн кышөн. Англијскöй империалистжаслөн војска војвылын Архангелск динын, французскöй интервентжас лунвылын Одесса районын, японскöй захватчикжаслөн армия салнеј Востокын, сибирскöй контрреволюция да чехо-словацкöй војска наступайтисны Советскöй республика вылö.

Тајö, грознöй лунжасас большевистскöй партија да советскöй правительство примитисны решителнöй мерајас Краснöй Армиядс жонмöдöм могыс.

„Ми решитим имеитны öти миллион морта армия тулыс кежлö, мианлы колö öни кујим миллион морта армия. Ми вермам сийöс имеитны. I ми кутам сийöс имеитны“.

(Ленин. Сочинениежас, XXIII т., 217 листöб.)

1918-öд вога нојабр 20-öд лунö вöли лöсöдöма Оборона куза Совет Ленин јурнудöмөн странадс дорјом куза да враглы отпор сетöм могыс став ресурсжас мобилизуйтöм куза став ужөн вескöдлөн вылö.

1918-öд вога декабр 5-öд лунö Краснöй Армияын вöли лöсöдöма Политотделжас, коджас ворсисны зев ыжыд рол большевикжас партиядн лозунжас улын Краснöй Армиядс öтуйтан делöн.

1919-öд вога тулысын заводитчис советскöй страналы паныд Антанталөн первој поход.

„Тајö походыс вöли комбинированнöй, öд сийö предполагайтис öтуйва ускöдчöм Колчаклыс, Феникинлыс, Польшалыс, Јуденичлыс да смешаннöй англо-русскöй отр'аджасыс Туркестанын да Архангелскын, но походлөн сöкта центрыс вöли Колчак районын“.

(И. Сталин. Украина жылыс ставтајас да речжас. Партиздат. 1936 во. 90 листöб.)

1919-öд вога мартын Колчак орöдöс краснöй војскалыс линия, Феникинкөд öтуйтчöм вылö Волга динö аслыс туј востöмөн. Феникин наступайтис лунывсаң Колчаккөд öтуйтчöм вылö.

Советскöй Россия вестын öшијс грознöй опасност. Став вынжас вöли шыбытöма Колчаккөд тыш вылö. Краснöй Армия героическöй бойжасын жугöдöс Колчаклыс белогвардејскöй полчищежасöс.

Краснöй Армиякөд öтшöщ Колчаклы паныд бойжасын героическöйа тышкасис Волжскöй флотылыс, кодöс вöли содтöма Волга вылö Петроградыс шыбытöм миноносецжасөн.

Краснöй Армия тылын белогвардејецжасөн да интервентжасөн вöли котыртöма Ленинград районын „Краснаја горка“ да „Сераја лошаф“ фортжас вылын мјатеж. Фронт дрöгнитис да враг заводитис пискöдчыны самöй кар динö—Ленинград динö. Но комбинированнöй кучкөмөн Краснöй Армиядн му вывсаң да Краснöй Флот кораблжасөн мо-

(Возö визöд 5-öд листöбкыс).

Рабоче-Крестьянској Красној Арміялы да Военно-Морској Флоты XX во кежлө

кодї ем рабочї класс дїктатура-лөн подув, влі Красној Армія вынлөн да гражданској войнаын победајаслөн зев важнї источник.

„Рабочїјас да крестьяна ез вермыны ескї победїтны капиталист-јасдс да помещїкјасдс ез-кб вбв ташбм сојузус. Рабочїјас ез вермыны ескї жугбдны капиталистјасдс крестьяналн под-держкатбг. Крестьяна ез вермыны ескї жугбдны помещїкјасдс рабочїјассањ вескбдлытбг. Та јылыс вїсталб мїан странаын гражданској войналн став исто-рїајас“.

(Сталїн. СССР-са Советјаслн II сїзвї вылын реч).

Рабочїјассањ да крестьянасан поддержка отсалїс жынвыїб пастбм, жынвыїб шыг, омбла вооружоннї Красној Арміялы жугбдны прїпасјасдн да снар'ажениједн бурснабдїтбм, уналыда арміяјас бело-гвардејаслыс да интервентјас-лыс.

Красној Армія победїтїс граж-данској войнаын сы вбсна, мыј сїїб ваїс мездмбм мїан рбїнаса став нацїоналноста ужалыс јзлы. Ин-тервентјаслы да белогвардејској генералјаслы паныд тышын СССР-са војдбн нарїтлбм народностјас-лн став поддержкаыс да сочув-ствїеыс влі Красној Арміяла дорын.

„Не таїб сочувствїеыс-кб ес-кб, мї ескї егб путкылтї таїб генералјасыс нї бтїс“.

(Сталїн. Марксїзм да нацїонално-колониалнї вопрос ВКП(б) ЦК-лнн Партиздат. 1937 во. 116 лїстб).

Красној Арміялыс победајасдс влі бостбма, сыыс кывї, между-народнї пролетариат отсбдн. Германїјаса, Польшаса, Японїјаса, Англїјаса, Италїјаса, Амерїкаса, Францїјаса да мукбд странајасса рабочїјас активнїја выступїтїсны советској странадс дорїбм вылын, војеннї торжестволы паныд, им-перїалистјаслыс планјасдс орбдб-мн.

Капиталистическој странајасса ра-бочїјас мешаїтїсны интервентјас-лыс арміяјас снабжаїтбмлы, вбч-лїсны стачкајас, бтказываїтїсны грузїтны војеннї снар'аженије, ко-дї мбдбдсїс советској народкбд тышкасбм вылб.

Иностраннї имперїалистјас армі-јаса салдатјас, чорыд репрессїа-јас вылб вїдбдтбг, бтказываїтїсны тышкасны советској народлы паныд.

Французској флотса мор'акјас, кодјасдс влі ыстбма имперїалист-јасдн Черној море побережїе вы-лб, бтказїтїсны выступаїтны сб-ветској странаса рабочїјаслы да крестьяналы паныд да кыпбдїсны восстанїе. Антанталн коїмбд по-ход дырї англїјској рабочїјас лбсбдїсны деїствїе комїтетјас ин-тервенцїялы паныд массбвї движениједн вескбдлбм вылб.

Интервенцїялы паныд, советској народбс дорїбм вылб международ-нї пролетариатлн героическој тыш, массбвї стачкајас да рево-люционнї движенијејас, кодјас по-тр'асаїтїсны капиталистическој го-сударствојасдс, интервентјаслн арміяјасын восстанїејас,—ставыс таїб кбртавлїс кїјасдс имперїалист-јаслы, мешаїтїс налы сетны отсбг белогвардејаслы, заставлаїтїс ббр корны асыс војскасб совет-ској странаыс.

„Кыз сбмын международнї буржуазїя ырыштб мїан вылб, сылыс кїсб шамырбдны сылн аслас рабочїјасыс“, — таз сор-нїтлїс Ленин.

Медббрын, гражданској войнаын Красној Армія победајаслн глав-

нї условїедн влі большевїстској партијалн вескбдлбм.

„...Мїан победајас организа-торлн вылын чест прїнадлежї-тб... мїан странаса воынмуныс рабочїјаслн велїкї коллектив-лы—Россїјској коммунистическој партијалы“.

(Сталїн. „Октябрској революцїя јы-лыс“. Статїајаслн да речјаслн сборнїк. Партиздат. 1932 во. 60 лїстб.).

300 сурс коммунист — партија сїїб кадса составлн 65 прбчен-тыс—тышкасїсны фронтјас вылын. Большевикјас мунїсны Красној Ар-міялн медвоца радјасын, асла-ныс ббрга став бојецјасдс кыскб-мн, налы дїсцїпїналыс, сбкыд-лунјас венны кужбмлыс прїмерјас петкбдлбмн.

Большевикјас партијалн кбрт дїсцїпїна, сылн самоотвержен-ност да пролетарској делблы пре-данност, ленинској тактика да стратегїя, троцкїстско-бухарїнској предателјаскбд мїрїтчытбм тыш, большевїстској знамїялы верност бтувтїсны Красној Арміялыс рад-јасдс да ваїбдїсны сїїбс сбкыд ис-пытанијејас да временнї пораже-нијејас пыр врагјас вылын тырвы-їб победаб.

„Сбмын сы вбсна, мыј партија влі стража вылын, мыј партија влі чорыда дїсцїпїлированнї, да сы вбсна, мыј партијалн ав-торїтетыс бтувтїс став ведом-ствојас да учрежденијејас, да лозунг сертї, кодбс влі сетбма ЦК-дн, кызї бтї морт, мунїсны дасјас, сојас, сурсјас да медбб-рынсб мїлїонјас, і сбмын сы вбсна, мыј кывлытбм жертвајас влі ваїбма,—сбмын сы вбсна чудо, кодї лоїс, вермїс лоны“.

(Ленин. Сочїненїејас. XXV т., 96 лїстб.).

Красној Армія победајасын ис-ключїтельнї рої прїнадлежїтб во-јеннї комиссарјаслн самоотвер-женнї героическој ужлы да армі-яын полїтическој уж котырбмлы.

„Војеннї комиссар, кодї ем Красној Арміяын сїїб партино-полїтическој стержен, код гб-гбр чукбртчылїс став медса вы-держаннїјас, полїтическї устої-чївбїс да моралнб крепыдыс, збылысб влі арміялн душа-дн. Војеннї комиссарлн роїыс гражданској воїна став кадко-ластјасдс збылыс зев ыжыд да многообразнї“.

(Ворошилов. Статїајас да речјас. ВКП(б) ЦК-лнн Партиздат. 1936 во.)

Војеннї комиссарјас вблїны Красној Арміяын большевїстској партијалн посланецјасдн. Наїб вб-лїны медвоц большевїстској парти-јалыс самсб, сылыс дїсцїпїнасы, сылыс сувтбдбм цел оїмбд прб-тбм вбсна тышын чорыдлунсб да мужествосб новлбдлысјасдн.

Асланыс гбгбр коммунистјасдс бтувтбмн, беспартијнб красноар-мејецјаскбд топыда јїтбдмн, во-јеннї комиссарјас вблїны Красној Арміялн бојевбї полїтическој вескбдлысјасдн.

Војеннї комиссарјас воспїты-ваїтїсны бојецјасын да командїр-јасын революционнї сам, чорыд дїсцїпїна да большевїстској му-жество, наїб предупредїтїсны да ербдлїсны важ војеннї спе-циалистјас враждебнї јукбнлыс изменајас.

Сбкыд да напр'ажоннї кадјасб војеннї комиссарјас пыртлїсны бодрост да енергїя Красној Ар-міјаса бојецјас радб личнї прїме-рбн воодушевлатїсны наїбс да ну-бдлїсны советској страналн враг-јас вылын победаб.

„Военкомтбг мї ескб егб име-їтї Красној Армія“.

(Ленин. Сочїненїејас. XXV т., 302 лїстб.).

„Военкомјас долженбс лоны војеннї делблн душадн“ (Ста-лїн).

Большевїстској партија медбур

Выл техникабн озырмбдбм Красној Армія увереннїја сулалб мїанлыс рбїна вїзбм вылын

Красној Армія, интервентјас да белогвардејас арміялыс личкбм отразїтбмн, пышкбсса да ортсы-са врагјасыс мїанлыс рбїнаны-мбс да Велїкї Октябрској рево-люцїялыс завоеванијејасдс отстої-тбмн, — обеспечїтїс советској странаса ужалыс јзлы условїејас мїрнї уж вылб, овмбс восстано-вїтбм вылб, социалистическој об-шество стрбїтбм вылб.

Хожаїственнї да культурвї стро-їтельствб кутчысбмн, страна пышкын социализмыс позїїајасдс јонмбдбмн да паскбдбмн. совет-ској власт ез дугдыс тбждысны Красној Армія јонмбдбм вбсна. Ленин предупредїаїтлїс больше-викјаслыс партијас да став ужа-лыс јзбс:

„Мї олам не сбмын государ-ствоын, но і государствојас сїстемаын і советској респуб-лїкалн имперїалистическој госу-дарствојаскбд орчбн сушшест-вужтбм дыр кад чбж немыслїмб. Медббрын лїбб бтїыс, лїбб мб-дыс победїтас. А кор сїїб по-мыс воас, советској республика да буржуазнї государствојас костын вел уна медса ужаснїс столкновеније быт лоана. Таїб лбб, мыј ыжыдалыс класс, про-летариат, сїїб-кб сбмын кбсїб да кутас ыжыдавын, должен дока-жїтны сїїбс і аслас војеннї ор-ганизацїадн“.

(Ленин. Сочїненїејас. XXIV т., 122 лїстб.).

Капиталистическој кышалбм усло-вїејасын советској страна должен лоны пыр дасбн, дугдывтбг тбж-дысны асыс обороноспособность-сб јонмбдбм вбсна.

Гражданској воїна помалбм бб-рын медвоца војасас-жб советској власт заводїтїс серїознї уж Крас-ној Арміялыс бојеспособностсб воцб кыпбдбм куца, сїїбс органи-зацїоннїја да техническоја јонм-бдбм куца.

Красној Армія влі перестроїтб-ма да сылыс организацијасб влі ваїбдбма бнїја кадса требоваїе-јас уровенб. Влі лбсбдбма Крас-ној Армія комплектујтан сїстема, мобїлизацїялыс сїстема, влі пас-кбдбма војеннї учебнї заведени-јејаслыс сеї, разработаїтбма устав-јас да наставленијејас, кодјасдс влі лбсбдбма мїрбвї имперїали-стическој да гражданској воїна опыт подув вылын.

Но техникаыс, вооруженијеыс Красној Арміялн вблїны нбшта сїїб војасас вывтї тырмытбмс, ббрб колбмадс. Красној Армія гражданској воїна кадб ползужїтїс сїїб дружїенас, кодї сурлї сылыс важ царској арміялн,—техника боксањ ббрб колбм да слаб армі-ялн. Гражданској воїна помасбм ббрын первој војасб мїан промыш-ленност нбшта ез-на вермы воору-жїтны Красној Арміядс бнїја кад-са дружїедн. А секї имперїалистї-ческој государствојас, кодјас рас-полагаїтїсны нбшта мїрбвї воїна дырї первокалнї техникабн, во-ыс-воб совершенствужїтїсны асла-ныс арміяјаслыс вооруженијесб, выл воїнајас кежлб, советској

пїанлн—војеннї комиссарјаслн да полїтработнїкјаслн бојевбї ужыс дорїс Красној Арміялыс-вынјасдс, јонмбдїс дїсцїпїна да советској народ воын војеннї долгыс чувство, обеспечїтїс граж-данској войнаын Красној Армія-лыс победа.

страна вылб ускбдчїг кежлб гбтбвїтчытбмн.

Сбмын мїанлыс странадс индус-триализїрујтан полїтика неуклоннб-ја оїмбд прбтбм вужсаныс вежїс таїб положенијесб.

Первој да мбд прїатїлетнїеј хо-жаїственнї планјас оїмбд прбтбм резултатн Советској Сојуз прїс убогбї да вынтбм странаыс, вын-їбра да обїлнбї странаб, индустри-алнбї странаб, механїзїрованнбї социалистическој вїзму овмбса странаб. Крупнбї социалистическој промышленности, советској власт-бн лбсбдбм металлургическој, ма-шїностроїтельнбї, тракторнбї, авто-мобїлнбї, авїацїоннбї, судострої-тельнбї, хїмическој да мукбд завод-јас, кодјас сетбны выл техника социалистическој овмбслы і карын і сїктын, сыкбд бтшбщ ембс мїан-лыс рбїнанымбс дорїан вынїбра базајас.

„Слаб да оборона кежлб гбтб-вїтчытбм странаыс Советској Со-јуз прїс обороноспособность сертї вынїбра странаб, странаб, кодї дас быдїкас случїяност-јас кежлб, странаб, кодї спо-собнбї производїтны массбвї масштабын оборона куца став бнїја кадса друїїејас да снабдїт-ны надн асыс арміјасб ортсы-сањ ускбдчан случїян“.

(Сталїн. „Ленинїзм вопросјас“. 10 їзд. 490 лїстб.).

Прїатїлеткајас војас чбжбн быд-мїс, јонмїс, усовершенствужїтїс і Красној Армія.

Большевикјаслн партија да совет-ској власт ужалїсны кїнысб лежлы-тбг, медым јонмбдны советској странаыс обороноспособностьсб, медым снабдїтны Красној Армія-дс колана мында выл техникабн, дружїелнб медса бнїја кадса вїд-јасдн.

Таїб уж резултатнас Красној Армія кїкбз вылмїс. Сїїб лоїс вооруженије лыд да качество сер-тї, организационнбї структура да кадрјаслн бојевбї подготовка сер-тї первокалннбї арміадн, кодлыс серїознбї вынсб вынужденбс прїз-наваїтны мїан врагјас.

Бнїја кадса Красној Армія ем аслас техника сертї, аслас кадрјас сертї выл вынїбра армія, кодї абу гражданској воїна кадса Кра-сној Армія коф.

Красној Арміялн ем бнї позан-лун располагаїтны автоматическој вїтовкајасдн, кодї сылн ез вбв воїдбр. Красној Армія располагаї-тб уналыда бнїја кадса став вїда пулемїотјасдн, секї кор воїдбр Красној Армія имеїтлїс, дај сїїб тырмытбм лыда, сбмын важ цар-ској арміяыс колбм пулемїотјас.

Гражданској воїна војасб Крас-ној Армія влі омбла вооружїт-чбма арїллерїадн: сїїб распор'а-женијеын влі кызвыннас сбмын важмбм трехдужїмовбї пушкајас. Красној Армія вооружїтчбма бнї тырмытбн арїллерїялн став вїд-јасдн протївотанковбї да танковбї

(Помсб вїзбд 7-бд лїстбокыс).

Рабоче-Крестьянскöй Краснöй Армиялы да Военно-Морскöй Флотлы XX во кезлö

артиллериясан, батальонно да полковно пушкассан, кокны полково артиллериясан, зенитно артиллериясан заводтомо, ськыд дальнобойно артиллериябан помаломон. Социалистическöй промышленности обеспечитис да обеспечиватö Краснöй Армиябс пыр ыжыджык размеры вынöбра артиллерийскöй вооружениён.

Краснöй Армиялөн вождёр ез вöвны танкяс. Уна вояс чöж сылы ковмис доволствуйтчыны некымын грофеино танкясөн, кодясöс вöли бостöма врагяслыс гражданскöй война кадö. Ониа кадса Краснöй Армия располагатö уна сурс разнöй вида да назначениея танкясөн, кодяс емöс вынöбра боево машиняяс. I таё танкясыс, таё стальнöй армиясыс—емöс советскöй танкяс, кодясöс стрöитöма да стрöитöбны советскöй заводяс вылын.

Гражданскöй война кадса Краснöй Армияын вöли сöмын неуна важмöм, кесöм самолет, кодяс ез имейтны серюзно боево тöдчандун. Они Краснöй Армия обладалтö уна сурс меба выль самолетон: быстроходно бомбардировщикяс, скоростно истребительяс, разведчикяс, штурмовикяс, кодясöс вöчöма советскöй инженерясөн да рабочöйясөн. Советскöй страналөн öни ем первоклассно воздушно армия, кодi быдмö да юнмö быд во, кодi ем грöзнöй предупреждение советскöй народлөн врагяслы.

Советскöй власт да большевистскöй партиа пунктны став вынясöс сы выль, медем кыпöдны нöшта выльжык Краснöй Армияса став өкас öржидельс техникасö да боево организациясö.

„Ми чорыда уверенöс, мы став таё техникасö-кö ковмас умножитны прекрасно кадряс выль, кодяс миан емöс Краснöй Армия радясын, миан большевистскöй, рабоче-крестьянскöй командно состав выль, миан чудесно боецяс выль, миан славно пехотинецяс, кавалеристяс, артиллеристяс, танкистяс, инженеряс, лотчикяс, мор'акяс выль, социализм стрöитны кöсжыс великöй странаса пролетариатлөн да колхозникяслөн став вынöбр да большевистскöй упорство вылас,—то артмас сешöм вын, кодлы паныд оз вермы сулавны некушöм интервенция“.

(Ворошилов. Стагтяс да речяс. Партидат. 1936 во. 541 мстö).

Сы могыс, медем миан странаса вооруженно выняс вермисны лубöй кадö сетны пасвартан отпор врагяслы мореяс вылын, кычi и му вылын да сынöдын, большевикяслөн партиа да советскöй правительство примитисны мераяс ыжыд, миан великöй социалистическöй державалы достоинно вына Военно-Морскöй Флот лöсöдöм выль.

„I Балтийскöй, i Черноморскöй, i Северно, i Тихоокеанскöй флотяс заводитисны-нын быдмыны сiч, кычi полагайтö советскöй великöй державалы. Наё усылонноа содтысöдны выль жефнициясөн, öни послыжыкясөн-на, а вот ештöдам некымын выль заводяс,—кодясöс старайтчам стрöитны регыджык!—I заводитам содтыны мианлыс флотяс öдöжжык да сөкi-жö вынöбра морскöй жефнициясөн.“

Ми долженöс лыдфысны сiён, мы страна миан ыжыд, мы сiёс кышалöны уна мореяс, i таё мианлы пыр ускöдö тöд-выль сы жылыс, мы флот миан

должен лоны юн, вына“ (Молотов).

(„Правда“ 1938 вога январ 16 лун № 16 (7341)).

СССР-са Верховно Совет ошкис таё мероприятиеясöс, Военно-Морскöй Флот куза Народно комиссарият лöсöдöм жылыс советскöй правительстволыс шудмöс вынöсöдöмөн.

* * *

Сiё каднас, кор капиталистическöй армияясса салдатяс лшайтчöны политическöй правоясыс, Краснöй Армия, мирса мукöд армияясыс торжаломон, оло активно политическöй оломон. СССР-са Верховно Совет да советскöй власт мукöд организöс öржидельсын участвуйтöм, партиалөн да советскöй властлөн став зев важно мероприятиеясын мебса активноа участвуйтöм, армияын политическöй ужлөн став системаыс вöчöны Краснöй Армиябс советскöй народлөн политическöй школаөн, социалистическöй общество сознательно стрöитыясöс воспитатан школаөн.

Краснöй Армия радясын олитөн, боецяс, командиряс, политработникяс паскөдöны асыныс политическöй кругозорныс, кыпöдöны культурно уровенныс, бостöны полезно тöдöмлуняс.

Культурно-просветительно учреждениеяслөн—школаяслөн, курсяслөн, библиотекаяслөн, клубяслөн, кинояслөн, Краснöй Армия домяслөн озыр сөв öтүвöтны красноармеецясöс да комсоставöс советскöй наука да искусство шедедмöс, воспитыватöны да быдöны талантяс, кыпöдöны культурно уровенсö боецяслыс.

Краснöй Армия быд во сетö рöфиналы со сурсясөн партино да беспартино большевикясöс, сознательно да активно ужалыясöс—квалифицированно специалистясöс—трактористясöс, комбайнерясöс, массаясöс котыртыс öзöс, кодяс тöдöны военно делö, советскöй патриотясöс, кодяс дасöс лубöй минутö сувтны рöфинас дорjöм выль.

Краснöй Армияын да Флотын паскалис социалистическöй орджысöм, стахановскöй движение. Уна сурс боецöс, командирöс, начальник да политработникöс наградитма Советскöй Союзса орденясөн советскöй границаяс героическöя дорjöмыс, боево велöдчöмын, военно техникаөн овладейтöмын гырыс достижениеясыс.

Краснöй Армия советскöй границаяс врагясөн ускöдчöмыс доржыны лöсöдчöмөн, напр'ажонно да настоичиво ужын овладевайтö военно делöн. Краснöй Армияса мебур öз чорыда гöгöрвоисны да нубöдны оломö, мы шудма Сталин юртөн:

„Повтöмлун да отвага сiё героизмлөн сöмын öти бокыс. Мöд бокыс, не омöлжыка важно, —сiё кужöм. Повтöмлун, шудны, каряс бостö. Но сiё сöмын сөкi, кор повтöмлун, отвага, рискютны даслун сочетайтчöны отлично тöдöмлун-яскöд“.

Краснöй Армия радясыс петисны славно лотчикяс—Советскöй Союзса Героияс, челюскинецясöс спаситыяс, Арктика завоуйтыяс, мирвоё пространство победитыяс.

Советскöй страна радломөн встречайтö советскöй Краснöй Армиялыс да Военно-Морскöй Флотлыс кычöд годовшчинасö. Краснöй Армиялөн празник ем став советскöй народлөн празник, öд

Краснöй Армия ем миан странаса ужалыс öзлөн плöт: сiё „ем рабочöйöс да крестьянöс мездан армия“ (Сталин).

Советскöй Союзын стрöитöма социалистическöй общество, кöни век кезлö помалöма мортöс мортөн эксплуатируйтöмкөд да партиоткөд. СССР-са общественно стрöй подулалöма СССР-са став народясса рабочöйяс да крестьяна, карма да сiктса свободно да равноправно труженникяс содружество вылын. Ставыс таё миан партиа да миан правительство правлно политикалөн результат. Миан Краснöй Армиялөн выныс—коммунистическöй партиалөн да советскöй правительстволөн правлно политикаын. Сiё политикаыс обеспечитис СССР-ын социализм стрöитöм. Сiё портис мианлыс странанымöс вынöбра индустриально держава, вооружитис Краснöй Армиябс выль техникаөн. Таё политикаыс нубöд ужалыс öзöс шуда да зажиточно оломö, кыпöдö налыс благосостояниесö да культурасö. Коммунистическöй партиалөн да советскöй правительстволөн политикаыс зоннас служитö СССР-са народяслөн интересяслы, служитö социализм делöлы. Краснöй Армия, кодi дорjö советскöй властлыс да коммунистическöй партиалыс таё политикасö, кодi сiчi-жö, кычi i ставнас советскöй народ, вдохновляйтö социализмлөн великöй идеиясөн, кодi дорjö социализм делö,—юн да крепыд, кычi öти армия мирын.

Советскöй правительство да коммунистическöй партиа мызлытöг тöждысöны сы вöсна, медем обеспечитны СССР-са ужалыс öзлы мирно олом да мирно уж условиеяс. Наё ез корсылыны i оз корсны военно столкновениеяс бостöмö. Советскöй правительство да коммунистическöй партиа неуклонноа нубöдны мирно политика, быдногыс подерживатöны международно договоряс да соглашенияяс, кодяс служитöны мир юнмөдан делöлы, кодясöс вескөдöма война предотвратитöм выль. Таё мирно политикаылөн, СССР-са народяс мирно ужлөн зев важно оплот ем Краснöй Армия. Сылөн выныс ем грöзнöй оломö военно авантюраяс панысяслы, война öзтысяслы, оголтөдöй фашисткöй

агрессоряслы, кодяс котралбны советскöй союз выль ускöдчан планясөн.

Со мыла Краснöй Армия юнмөдöм ем мирлөн гаранция, СССР-са народяс мирно оломлөн да мирно ужлөн залог.

„Ми сулалам мир вöсна да отстаиваютам мир делö. Но ми оглодо угрозаясыс да дасöс вочавичны ударөн война öзтысяс удар выль“.—Сталин юртлөн таё кывжасас петкөдлöма СССР-са уна миллион ужалыс öзлыс чувствоясöс, мөвпясöс да вöласö.

„Колö став мераясөн юнмөдны да крепаммөдны мианлыс Краснöй Армия, Краснöй Флот, Краснöй авиация, Осоавиахим. Колö мианлыс став народ кутны мобилизационно даслун состоияне-еын военно ускöдчöм опасност воын, медем некушöм „случайност“ да миан ортыса врагяслөн некушöм фокусяс ез вермыны суны мианöс немвичыс-тöг...“ (Сталин).

Краснöй Армия да Военно-Морскöй Флот дасöс встретитны лубöй врагöс.

Война öзтысяс-кö лыстасны ускöдчöны Советскöй Союз выль, Краснöй Армия да Флот обрушитасны враг выль асланыс техникалыс став вынсö, асланыс организациалыс став вынöбрöс, асланыс көрт батальоняслыс став сплоченностсö, асыныс став героизмсö, медем бырöдны врагöс сылөн территория вылын.

Краснöй Армия да Военно-Морскöй Флот тöдöны, мы сiё тышас наёс лоб подержитöма став советскöй народөн, мы Краснöй Армиялөн выныс лоас умножитöма Великöй Советскöй народ морально да политическöй жединство вынөн, сылөн тыл крепыдлун вынөн.

Радломөн да гордöя встречайтöны СССР-са народяс Краснöй Армиялыс да Военно-Морскöй Флотлыс кычöд годовшчинасö.

Асланыс военно выняс дорjöм улын наё мунöны социализмлөн выль победаясöс.

ВКП(б) ЦК-са Партино пропанда да агитация отдел.

(Бостöма „Коми комсомолец“ газетыс.

Кружокын велöдчö 24 морт

„Ударник“ колхозыс (Мажа сiктöвет) вöрын ужалыс колхозникяс пöвсын котыртöма кружок РСФСР-са Конституция да „РСФСР-са Верховно Советö бдржысöмяс жылыс положение“ велöдчö куза. Кружокын велöдчö 24 морт. Газетяс лыдöм нубöд С. С. Нестеров.

Кружокын мебса активноа велöдчö стахановка Александра Степановна Нестерова. Бура участвуйтöны i мукöд колхозникаяс, кычi Матрена Я. Нестерова, А. О. Нестерова да В. П. Нестеров.

Молчанов.

Молотов нима да „17-öд партсезд“ колхозяс орджысöны

Ыб сiктöветуvsа Молотов нима да „17-öд партсезд“ колхозяс кутчiсiсны социалистическöй орджысöмö тувсов гöра-кöза кезлö бура лöсöдчöм куза да стахановскöй тöлыс нубöдм куза.

Асыныс кöсжысöмсö наё портöны оломö.

Стахановскöй тöлыс кезлö Молотов нима колхоз мөдöдiс вöрö содтöд öзöс да вöвясöс. Öни сылөн вöрын

ужалö 27 морт да 15 вöв.

Кыскасöм куза Молотов нима колхоз панжiс „17-öд партсезд“ колхозöс. Молотов нима колхозлөн феврал 10-öд лун кезлö пöрöдчöм куза плансö тыртöма 96,9 прöцент выль, кыскасöм куза 70,2 прöцент выль. „17-öд партсезд“ колхозлөн пöрöдчöм куза—118,7 прöцент, кыскасöм куза—44,7 прöцент.

Осипов.

Стахановскöй тöлыгын содтисны öдјас кыкмында

Лопју сиктсöветува „Поворот“ колхозыг вöрын ужалысјас збылвылö кутчысны вöрлөдöмүн стахановскöй тöлыг да кык-кујимындаалысны ужалан öдјасö, торјон-нин кыскасöм куза.

Стахановскöй тöлыг заводитчытöз 10 вöлөн вöли луннас шöркода кыскöны 60 кубометр вöр, а öни сiјö-жö 10 вöвнас луннас кыскöны 130—140 кубометр.

Кыскасы Марија Михайловна Колегова прöстöй туј куза быдлун кыскö 15—16 кубометрöн.

Марија Яковлевна Костарева—14—15 кубометрöн. Аграфена Михайловна Чабанова, Павла Васильевна Гришина, Ягор Николасевич Томов, Николас Кузмич Костарев да Иван Ллч Фомин быдлун кыскöны 13 кубометрöн вöр.

„Поворот“ колхозыг вöрын став ужалысјас кöсјысисны ужавны вöрын сезон помастöз. Найдö корöны примитны колана мерајас вöрүжыс пышјалысјаслы, кычi Иван Аврамович Осиповлы, кодi вöрö ез-на петав, сiз-жö Яко Прокöлы.

Торлопов.

Возынмуныс вöрпункт

Феврал 16-öд лунö Ы6 вöрпункт паста пöрöдöма 986 кубометр вöр, лунса нормасö тыртöма 116 прöцент вылö. Кыскöма 1140 кубометр, лiбö—91,2 прöцент. Подвöзитöма 426 кубометр вöр. Пöрöдöмүн ужалö 161 морт, кыскасöмын—129 морт, подвозка вылын 42 морта-вöла.

Феврал 17-öд лунö вöрпункт паста пöрöдöма 952

кубометр, кыскöма—1109 кубометр, подвöзитöма 430 кубометр вöр. Лунса нормасö пöрöдöм куза тыртöма 112 прöцент вылö, кыскасöм куза 88,72 прöцент вылö. Пöрöдöмүн ужалö 155 морт, кыскасöмын—127 морт, подвозка вылын—42 морт.

Ы6 вöрпункт бöрја кадö чорыда бостөс вöрпрограмма тыртöм вöсна тышö да сувтö возынмуныс вöрпунктö.

Вöрпунктјастi

Пажга

Феврал 14-öд лунö Пажга вöрпункт паста (Лудвож участоктöг) пöрöдöма 497 кубометр, кыскöма 679 кубометр да подвöзитöма 752 кубометр вöр. Пöрöдöмүн ужалiс 106 морт, кыскасöмын 56 морт, подвозка вылын 98 морт.

Феврал 14-öд лунö пöрöдöм куза лунса нормасö тыртöма 71 прöцент, кыскасöм куза 76 прöцент вылö.

Феврал 15-öд лунö вöрпункт паста пöрöдöма 471 кубометр, кыскöма 667 кубометр, подвöзитöма 569 кубометр вöр. Лунса нормасö пöрöдöм куза тыртöма 67,3 прöцент вылö, кыскасöм куза—70,2 прöцент вылö. Пöрöдöмүн ужалiс 95 морт, кыскасöмын—47 морт, подвозка вылын—91 морт.

Юрымка

Феврал 14-öд лунö Юрымка вöрпункт паста пöрöдöма 45 кубометр вöр, лунса нормасö тыртöма 36 прöцент вылö. Кыскöма 140 кубометр, лiбö—94 прöцент. Пöрöдöмүн ужалiс 15 морт, кыскасöмын—31 морт.

Феврал 15-öд лунö пöрöдöма 67 кубометр, кыскöма 142 кубометр вöр. Лунса нормасö тыртöма пöрöдöм куза 53,6 прöцент вылö, кыскасöм куза—94,7 прöцент вылö. Пöрöдöмүн ужалiс 15 морт, кыскасöмын—31 морт.

Кр'ажскöй база век-на колччö

Кр'ажскöй механизированнöй вöрпункт паста феврал 16-öд лунö пöрöдöма 803 кубометр, тракторјасöн кыскöма 1048 кубометр, тракторнöй туј дорö кыскöма 820 кубометр вöр. Вöрпунктöн лунса нормасö тыртöма пöрöдöм куза 59 прöцент вылö, кыскасöм куза—88 прöцент вылö.

Трактористјас: Шешуков öтик рејсöн кыскiс 255 кубометр вöр, Расторопа—215 кубометр, Николас—207 кубометр вöр.

Стахановскöй тöлыг заводитчöмсаң колiс-нин 12 лун, а Кр'ажскöй механизированнöй вöрпункт лунса норма-

сö 100 прöцент вылö ни öтчыд-на ез тыртлы.

Мыјла вöрпункт оз тырт быдлунса план? Көн помкаыс? Помкаыс, öтик-кö, сыын, мыј вöрпункт öнöз-на абу завербујтöма колана мында пöрöдчысјасöс. Клим Ворошилöв нiма колхоз ез ысты вöрö 30 мортöс да мукöдлаыс 70 морт абу.

Механизированнöй вöрпунктса партинöй организацијалöн да администрацијалöн мог—бырöдны тајö нелучкiјасö медса жеңыд кадöн вескöдны добм положенiе, котыртны ужсö сiз, медым лунса нормасö быдлун тыртны содтöдöн.

Героическöй папанинецјас „Мурман“ да „Таймыр“ борт вылын

Феврал 18-öд лунö стöч 13 час 30 минутын ледоколјас матыстчiсны лагер дiнö да сувтисны сысаң 1,5 километр саяö. 80 морт кыкнан корабль вывсыс воисны лагер дiнö флагјасöн. Папанинецјас встретитисны мiјанöс сiз-жö флагјасöн да Сталин јорт портретјасöн.

Жеңыдик мiтинг да Сталин јорт да геројјас папанинецјас чест куза „ура“ бöрын мi пыр-жö бостөм iдравны лагер. Полчаса бöрын-нин лагерсаң „Таймыр“ дорö нужалис јöзлөн виз, кiјас вылын осторожнöја нудöны донасыс-дона груз—„Северный полюс“ полярнöй станцијалыс iмушество. 17 час 30 минутын лагерлөн став iмушество вöли вайöдöма „Таймыр“ борт вылö. Сени-жö јi вылын вöли котыртöма жеребöвка—кодјаслы папанинецјаслы кушöдн корабль вылö пукыны. Папанин да Кренкель кыскiсны жеребiј „Мурман“ вылö, Федоров да Ширшов „Таймыр“ вылö.

16 часын Кренкель клучöн отстучитiс медбöрја радиорапорт Сталин јортлы да мiјан правителстволы.

Кыкнан корабль бостисны курс бöр рöднöй берегјаслаң, ледокол „Јермакы“ паныд.

„Таймыр“ вылын экспедицијаса вескöдлыс Остапцев. (ТАСС).

Испањiјаса фронтјас вылын

Республиканскöй војскајасöн Вивелдель Рюсан лунвывланын (арагонскöй фронт вылын) воңа луннас бостöм позичијас вылö феврал 17-öд лунö мјатежникјас паскöдiсны вывтi чорыд атака. Республиканецјасöн атакасö успешнöја венöма. Мјатежникјас воштисны 100 морт дорыс унжык вiбмјасöн.

Кордовасаң асыввывланын (лунвыв фронт) мјатежникјас унаыс ускöдчылисны чорыд атакајасöн республиканскöй позичијас вылö, медым мырöдыны Кордовасаң асыввывланыс тöдчана стратегическöй позичијас. 5 пöв республиканскöй бојецјас лезлисны мјатежникјаслыс цепјасö матыса расстојание вылö да заводитлисны, быттö ыжыд шер, лылыны пулемотјасыс. Мјатежникјас некушöм пöрадоктöг пышјалисны, тышкасан места вылö уна вiбмјасöс да дружије колöмөн.

(ТАСС)

Заметкајас бöрса

„Сталинец“ колхозын колхознöй сöм таргајтöм јылыс јöзöдлытöм заметка вылö райпрокурор јубртö, мыј заметкасö мöдöдöма райзöб ревкомиссијадн прöверитöм вылö.

Паль МТС-са трактористјас кутчысöны содорјысöмö

Ми, Палса МТС-ыс трактористјас, слесарјас да кузнецјас, Пажгаса да Вiзiнса МТС-јаслыс шыöдчöмсö обсудитöм бöрын суртчам МТС-јас костын социалистическöй ордјысöмö да бостам ас вылö ташöм конкретнöй кöсјысöмјас:

Стахановскöй движенiе паскöдöмөн, бригадајас да торја трактористјас костын социалистическöй ордјысöм котыртöмөн кылöдны уж производителност да тракторјас ремонтјујтöм зоннас помавны март 5-öд лун кежлö.

Став вiзму инвентар ремонтјујтны март 15-öд лун кежлö.

Тракторјас да вiзму инвентар ремонтјујтiгөн слөдитны ремонт качество бöрса да нудöны ремонтсöсöмын „хорошо“ да „отлично“ вылö. Котырта бригадајас пöвсын öта-мöднымыс ремонтлыс качество прöверајтöм.

Тракторјас ремонтлыс себестоимостсö чiнтыны 10 прöцент вылö.

Бура, экономнöја исползуитны машинајаслыс да тракторјаслыс частјасöс.

Тувсов да арса кöза дырјi кылöдны уж производителност, не лезны тракторјаслыс ни öти минута сулалöм, да сезон чöжөн öти трактор вылö гöрны 500 гектарыс не ешажык да экономитны 10 прöцентыс не ешажык го-

р'учöй. Гöрöмсö нудöны вылын качестводн.

Феврал 10-öд луныс не сорöнжык котыртны агротехника велöдöм куза да квалификација кылöдöм куза кружокјас. Кружокјасын велöдöмөн шымыртны став бригадирјасöс, трактористјасöс, комбайнерјасöс, слесарјасöс да кузнецјасöс 100 прöцент вылö. Кружокјаслыс велöдчан программасö помавны мај 1-ј лун кежлö да прöдитöм материал серти зачотјас сдajтны „хорошо“ да „отлично“ вылö.

Котыртны трактористјас да колхознöй актив пöвсын политкружокјас. Аккуратнöја воывлыны быд политзанатије вылö, пыр имеитны конспект да прöдитöм темајасö сдajтны „хорошо“ да „отлично“ вылö. Политкружокјаслыс программасö помавны мај 1-ј лун кежлö.

Нуны решителнöй тыш тракторјасöс ремонтјујтöмын брак вöчысјаскöд, уж дисциплина зугысјаскöд да социалистическöй собственност таргајтысјаскöд. Кылöдны революционнöй суслун, ердöдны да чiкöд бырöдны классöвöй врагјаслыс коласјасöс.

Чуксалам социалистическöй ордјысöмö Јемдинса МТС-öс.

Трактористјас, слесарјас да кузнецјас нимсаң: Афанасјев, Кузбожев, Осипов.

Тракторјас ремонтјујтöм Пажгаса МТС помалис

Пажгаса МТС паста феврал 15-öд лун кежлö помалöма тракторјас да прицепнöй öрудијејас ремонтјујтöм.

МТС бердын трактористјас да механикјас совещаније вылын лöзымса тракторнöй отр'адын бригадир Александр Филиппович Мартынов бостiс обязательство—гожöм чöжөн 1 тракторнöй гöрны му 650 гектарыс не ешажык.

Иван Александрович Кованов гожöм чöжөн 1 тракторнöй кöсјысiс гöрны 650 гектар.

Совкаса тракторнöй отр'адыс бригадир Иван Кириллович Сивков—гöрны 600 гектарыс не ешажык.

Ташöм кöсјысöмјас босталисны 1 мукöд трактористјас.

„Поворот“ колхозын кöза кежлö оз лöсöдчыны

„Поворот“ колхоз (Лопју сиктсöвет) тувсов гöра-кöза лöсöдчöм куза район паста кысöд медса бöрын.

Кöза куза колхозлөн некушöм план абу, мыј кутасны кöзны ни колхозса јуралыс Таскајев ни заводитны лöсöдчыны. Быд уж куза индалисны торја срокјас да шуисны мöд собраније вылын прöверитны, кычi колхоз правленiе да i став колхозникјасыс кутасны пöртны олöмö лöсöдöм плансö.

Торлопов.

Отв. редактор

А. ГОРЧАКОВ.